

Kirjanduse õpik 6. klassile

שיתוף פעולה

AIDI VALLIK

MAIDU JA MARI LUGEMIK

KIRJANDUSÕPIK 6. KLASSILE

I osa

Kallis õpilanel!

Enne meid on elanud tohutult palju inimesi. Kuskil seal nende ammuste inimeste hulgas lookleb minu ja sinu DNA läbi sadade ja sadade põlvkondade, läbi sajandite ja aastatuhandete kaugesse minevikku. Selles ajaloo hämaruses on elanud ja kõndinud inimesed, kes on meie vanavanavanavanaemad ja vanavanavanavanaisad. Nad võisid teha suuri ja erakordseid tegusid, aga me ei tea neist midagi, kui nende kohta käivaid jutte üles pole kirjutatud. Aga see, et me neist midagi ei tea, ei muuda neid olematuks. Kõik need meie vanavanavanad elavad ju omamoodi edasi meie DNA-s ja võivad edasi elada ka meie mõtetes, kui me ainult seda tahame ja neid endaga kanname.

Mõnikord nimetatakse seda rahvuslikuks mäluks. Seda on vorminud suured ajaloosündmused, mida rahvas on pidanud üle elama, ja meie rahva üldised kombed ning uskumused. Seda vormivad vanaisade ja vanaemade jutud ning meie rahva muinaslood ja pajatused. Rahvuslik mälu annab lõpmatult ainest kunsti- ja kirjandusloomingu jaoks.

Sinu selle aasta kirjandusõpiku olen pühendanud rahvuslikule mäluks, ja mitte ainult eestlaste omale. Igal rahval on ju oma laulud ja lood, oma müüdid ja ajalugu. Ning muidugi kõik muu looming, mille jaoks ajaloost või rahvaluulest on inspiratsiooni saadud.

Muidugi pole see veel kõik, sest ainult ajaloo- ja fantaasiajuttudega jääks lugemik üheülbaliseks. Siin on veel igasugust muud huvitavat lugemist, sest ma tahan sulle näidata, kui lai ja rikas on maailma ja ka Eesti lastekirjandus. See on nii rikas, et tõesti igaüks võib leida sealt midagi, mis valmistab elamuse ja haarab kaasa, paneb endaga koos naerma ja nutma. Oluline on ainult osata leida enda jaoks õiged raamatud. Kui me seda oskame, siis on raamatulugemine tihti veel huvitavam kui film või arvutimäng – ning peale selle teeb meid targemateks ja paremateks inimesteks.

Sellepärast leiad sa siit lugemispalu, mis on maailmakuulsaks saanud juba rohkem kui sada aastat tagasi, ja katkendeid, mis on pärit alles vaevu kümnekond aastat tagasi kirjutatud, kuid samamoodi auhinnatud ja kuulsaks saanud lasteraamatutest. Sellepärast ongi siin lugusid nii elavatelt kui ka ammu lahkunud kirjanikelt nii Eestist kui ka mujalt maailmast.

Samuti räägib lugemik sellest, kui suurepäraseid, ainulaadseid ja olulised me kõik oleme oma sarnasuste ja erinevustega. See, kuidas me omavahel suhtleme, võib muuta maailma kas väga palju paremaks või väga palju halvemaks. Ja pane tähele – me ei tea kunagi ette, mis rolli kellelgi on määratud elus või ajaloos mängida.

Soovin, et see kõik annaks sulle aimu nii meie ajaloo kui ka lastekirjanduse suurusest ja rikkusest – ja sellest, millises suunas liikuda just sinule meeldivat raamatut ja eluteed otsides!

Aidi Vallik,
selle õpiku autor

Kallis õpetaja!

Selles kirjandusõpikus on, nagu mu koostatud 5. klassi omaski, palju tekste ja vähe teooriat. Õpiku metoodilise osa moodustavad autorite lühitutvustused ja mõistete selgitused, mis on vajalikud lugemispalade ja nende konteksti mõistmiseks, ning küsimused ja ülesanded, mis suuremas osas suunavad arutelule, artlusele, loovuse arendamisele ning on peamiselt väärtuspõhised. Ühesõnaga, ma olen pannud rõhu kirjanduse mõistmisele ja mõtestamisele, samuti nautimisele, sest lugemispalade valikus püüdsin väga arvestada asjaolu, et neid loevad 12–13-aastased, kelle lugemiskogemus pole veel suur.

Minu lähtekoht kirjanduse õpetamise juures on, et tänapäeval tuleks esmalt õpetada lugemisvalmidust ja lugemisrõõmu ning oskust loetu üle mõtiskleda, alles teises järjekorras kirjanduslugu ja kolmandas kirjandusteooriat. 6. klass oma täis-teismelisuses on kindlasti alles esimese järgu juures, ja sellepärast saavad nad minu õpikus teooriat vaid näpuotsaga.

Minu taotlus oli ka anda selles õpikus teooriat suupäraste palakestena, mis toetaksid vastavat lugemiskogemust. Tänapäeval on leidnud ju kinnitust, et inimene omandab teadmisi kõige paremini kontekstiga seotud killukeste kaupa, mitte algusest peale ühtse süsteemse plokina. Veelgi enam, tahtsin vältida selle viimase lähenemise juures õpilastes nii kergesti tekkida võivat ja nii alamotiveerivat tüdimust.

Lugemiku küsimused ja ülesanded nõuavad enamasti klassis ühist tööd ja arutelu õpetaja suunamisel, kuid nende hulgas on ka individuaalseid kirjalikke vm vastuseid nõudvaid harjutusi, mida õpetaja võib omal äranägemisel ka näiteks koduseks ülesandeks anda.

Nn kirjanduspätklid on lisaülesanded, mida õpetaja võib anda teha õpilasele, kes teistest varem lugemise või teised ülesanded lõpetab vmt, või anda mõnel erijuhul, aga ta ei pea ka üldse neid andma. Need on natuke rohkem väljakutset pakkuvad ülesanded, mis nõuavad teatavat lisapingutust või lisaaega.

Igas teemaplokis on välja pakutud ka paar klassi- või rühmatööd, mida võiks samuti võtta kui sõbralikku pakkumist, idee väljakäimist, mitte kui kohustust. Palun tundke ennast mu õpikuga vabalt.

Maidu ja Mari lugemissoovitusi võib kasutada õpilaste koolilugemise määramiseks, aga taas – ei pea. Õpetaja võib loomulikult kasutada klassis iseenda koostatud lugemisnimekirja ja suhtuda Maidu ja Mari lugemissoovitustesse just täpselt nii, nagu need on pealkirjastatud: eakaaslaste soovitusel eakaaslastele. Sellepärast ei tasu ka pahandada, et need lugemust suurendama õhutavad tekstid on kirjutatud n-ö lapsekäega, nagu silmaringi avardamiseks mõeldud matkapäevikudki.

Ainuke asi, mille eest ma veidi tahan hoiatada: enne kui soovitate lastele lugemiseks mõnd raamatut, millest lugemikku on võetud katkend, palun lugege ise raamat läbi ja veenduge, et kogu teos on lastele sama arusaadav ja vastuvõetav kui siinne pala. Alati see ei pruugi nii olla ja ma olen konkreetsest raamatust 12-aastastele sobiva katkendi leidmiseks pidanud vaeva nägema. Ja võib juhtuda, et mul on isegi see ebaõnnestunud. Kuid kindlasti näete seda oma töös.

Olen lugemikus kasutanud ka palju luulet, ja erinevalt 5. klassi lugemikust astunud nüüd juba sammukese lasteluulest kaugemale, lähemale täiskasvanute luulele. Oleks tore, kui valmidus luulet lugeda ja luule mõistmise oskus inimestes säiliks, ja seda harjutamist toetavad ka luuleplakkide lõpus olevad küsimused.

Selle õpiku teemaplokkides kasutan ajaloolise mälu, rahvusliku mälu teema läbivaks rõhutamiseks enda kirjutatud, kuid seni veel trükis ilmumata ajaloolisi ilukirjanduslikke noortejutte. Loodan, et needki annavad võimaluse silmaringi avardavateks ja ajalooteadmisi suurendavateks vestlusteks ning avastusteks. Samuti on need kooskõlas Maidu ja Mari matkapäevikutega.

Teile alati tarkust, mõistmist ja hingejõudu soovides

Aidi Vallik

Sisukord

I MAIT, MARI JA JUURED	8
Harri Jõgisalu, „Ema õunapuu“	9
Hector Malot, „Perekonnata“	11
Jukka Itkonen, „Evolutsiooniteooria“	17
Sirje Kiin, ***Vajutan alla ukselingi	17
Jaan Kaplinski, „Aeg on pikk“	18
John Ronald Reuel Tolkien, „Kääbik“	19
See juhtus metsas. <i>Eesti rahvajutt</i>	27
Tsakabeš püüab päikese. <i>Põhja-Ameerika indiaanlaste muistend</i>	28
Tantsiv tüdruk Brolga. <i>Austraalia aborigeenide muistend</i>	29
Aidi Vallik, „Madisepäeva lahing“	31
Maidu ja Mari matkapäeviku sissekanne nr 1: Lõhavere linnamägi	38
Kalju Lepik, „Me laulame“	43
Gustav Suits, „Mehed“	43
Jaan Kärner, „Kaarnamäe ballaad“	44
Maidu ja Mari lugemissoovitus: Asta Kass, „Pahupidi puhkus“	46
II MAIT JA MARI FANTASEERIVAD	47
Joanne Kathleen Rowling, „Harry Potter ja Fööniksi ordu“	48
Lev Davõdõtšev, „Käed üles! ehk Vaenlane nr 1“	58
Ilmar Trull, „Kütus“	66
Ott Arder, „Masinalaul rosinatega“	67
Paul-Eerik Rummo, „Tänav tänav“	67
Lucy Maud Montgomery, „Roheliste Viilkatuste Anne“	68
Anti Saar, „Kuidas mul ei õnnestunud kirjutada reisikirja“	74
Aidi Vallik, „Salme legend“	78
Maidu ja Mari matkapäeviku sissekanne nr 2: Salme küla ja viikingimatuste koht	84
Ernst Enno, „Olen kui linnuke“	87
Doris Kareva, ***Luule kui valusõna	88
Betti Alver, „Ei vaibu“	88
Maidu ja Mari lugemissoovitus: Neil Gaiman, „Kalmisturaamat“	90

III MAIT, MARI JA PEIDUS LOOD

Reeli Reinaus, „Morten, Emilie ja kadunud maailmad“	91
Jesse Andrews, „Mina, Earl ja surmasuus tüdruk“	97
Aita Kivi, „Esimese klassi pilt“	104
Viiu Härm, ***tuul käib tasa tuba mööda	104
Heldur Karmo, „Vana film“	105
Liisi Ojamaa, ***Mis on elu ei taha ma kysida	106
Aidi Vallik, „Miks eestlastel pole kuningat“	107
Maidu ja Mari matkapäeviku sissekanne nr 3: Paide Vallimägi ja Wittensteini Ajakeskus	116
August Kitzberg, „Libahunt“	123
Ernest Cline, „Valmistub esimene mängija“	135
Pruudipärg. <i>Eesti rahvamäng</i>	141
Maidu ja Mari lugemissoovitus: Rob Harrell, „Vidusilm“	143

IV MAIT JA MARI UURIVAD TEGELASI

	144
John Hickman, „FC Friigid“	144
Janne Teller, „Mitte midagi“	152
Merca, „Tädi Leeni“	157
Contra, „Väike tšekkaja“	158
Doris Kareva, „Orvujälg“	159
Kuidas tekkis Abruca saar	160
Surmaorg	160
Pruut soovib kiviks muutuda	161
Aidi Vallik, „Siis, kui Saaremaa põles“	162
Maidu ja Mari matkapäeviku sissekanne nr 4: Kaali meteoriidikraater ning Asva muinasasula ja viikingiküla	169
Irmelin Sandman Lilius, „Bonadea“	177
Matthias Johann Eisen, „Jöudnud on jõul“	184
Ingel Tael, „Jõulukellad“	184
Marie Under, „Aasta kauneimal öhtul“	185
Ellen Niit, „Küünlalaul“	185
Maidu ja Mari lugemissoovitus: Ketlin Priilinn, „Ta ei teinud seda“	187

I MAIT, MARI JA JUURED

- **Kuidas jutustada sündmusest?**
- **Mis on rahvuskultuur?**
- **Kus on inimese juured?**
- **Mis seob omavahel terveid põlvkondi?**

Harri Jõgisalu (1922–2014) on eesti lastekirjanik, kes töötas Märjamaal üle kolmekümne aasta õpetajana. Talle omistati Kihnu valla aukodaniku tiitel, sest ta on mitmes oma raamatus kujutanud Kihnu elu ja omapärast rahvakultuuri. Põhiteemad Harri Jõgisalu lasteraamatutes on laste, loomade ja lindude elu ja tegemised ning oma mälestused.

Lastele jõudis ta kirjutada üle 25 raamatu, millest tuntumad on „Käo poja tänu“, „Sass ja Jass“, „Nõiutud allikas“, „Vesiratta Madis“, „Maaleib“, „Kärp“ jt.

Sõnaseletused

maik – maitse

keris – tulekolde peal olevad kivid, mis küttes kuumenevad, näiteks saunas

õilmed – õielehed

kamber, kambri – (väike) tuba maamajas

vastlүpstud – alles äsja lүpstud

rukkirehe aegu – ajal, kui rukis oli lõigatud, seda kuivatati ja peksti terad välja

rehepeks – rukkil terade väljapeksmine

vakk – õhukesest lauast või puukoorest hoiunõu

klaar – selge, läbipaistev

paun – kott

suurkool – ülikool

rehetare – vanaaegne, ilma korstnata reheahjuga köetav palkidest elumaja

Ema õunapuu

Vanas kodu õunaaias olid meil kõigil oma nimepuud – vanaemal, emal, isal ja lastel. Lastele istutati noori puid juurde. Nüüd on needki suured nagu meie ise.

Igal puul olid ise **maiku** õunad. Oli magusaid, hapusid ja magushapusid, magedaid-jahuseid, kuid ka niisuguseid, mis kõlbasid süüa alles siis, kui kotiga lumehange pandi, külmuda lasti ja **kerisel** üles sulatati.

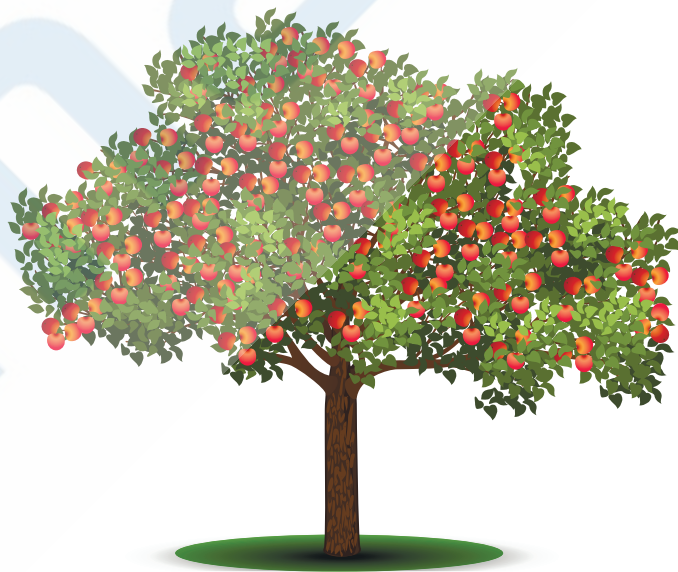
Aga kõige enam on meelde jäänud ema õunapuu ja õunad selle otsast. Suur puu, tüvi jäme ja krobeline, üle katuseharja ulatuv latv ja laias ringis maani langevad oksad. Õunad nagu ei ühelgi teisel puul. Puu all on alati vari ja vilu.

Kevadel õitsemise ajal oli ema puu nagu valges pruutlooris, tuul poetas **õilmeid**, kerge lõhn tungis tupp, heljus õues ja mesilased olid arust ära ta ümber. Kogu aed oli õites, aga ema õunapuu oksad ulatusid **kambri**aknasse ja tema õitsevalgust väikeste ruutude taga võis võrrelda vaid vahuga **vastlүpstud** piimal või tüdrukute pitsiheegeldusega.

Oli veel südasuvi, kui esimesi õunu maitsta saime – neid, mis ussid maha lasksid.

Rukkirehe aegu olid ema puul õunad küpsed. **Rehepeksuks** tõusti vara. Aga enne kui algas raske tolmune töö, käidi kastemärjas aias ja toodi rehelistele **vakaga** õunu. Ema puu alt – punase-triibulisi, läbipaistvaid, millel tumedad seemned olid viljasüdamikus ilma suutäit hammustamatagi näha; süües sulasid suus, nii et kunagi ei saanud neist isu otsa.

Herilaste aastatel oli puu täis vapsikute undamist. Need teravate nõeltega putukad närised ja puurisid õunte kallal, pugesid sügavale viljaliha sisse ja maiustasid seal, põrgulised. Kui meie puu alla läksime, hakkasid nad kõrva ääres kurjasti tiirutama ja ajasid hirmu nahka.

Ka linnud pidasid ema puust lugu. Käisid hommikul, päevatõusu ajal, siis kui meie veel magasime, või lendasid aeda, kui olime karjas ja kodu ümber vaikne. Rästad toksisid õuntesse sügavad augud, nokkisid seemned välja ja pildusid poolikuid õunu puu otsast alla. Trallisid ja raiskasid niimoodi.

Kui meil taheti kellelegi head meelt teha, siis toodi talle õun.

„See on ema puu otsast, katsu!“ öeldi.

Kõige **klaarimad** viisime vanaemale – tal oli vaid üks hammas. Aga vanaema omakorda karjas neid meie jaoks: karjastele pani ta alati hästi maitsvaid õunu **pauna**. Sügisel jagus neid veel raamatukottigi.

Ja kui suuremaid lapsi saadeti linna kooli, olid õunad kastis. Pärisinimestena juba **suurkoolis**, kui saime kodust paki maaleiva ja punasetriibuliste õuntega, jäi kauaks ajaks kohvrissse, riidekappi ja üliõpilaste ühistuppa õunte lõhn, mis ongi meelde jäänud kodukambri lõhnana.

Kodus on mõndagi muutunud: uued inimesed peale kasvanud, nende tööd-toimetused teised, sammaldunud **rehetare** vastas üle õue valendab kivist ja klaasist moodne elumaja.

Aga vana puu on alles. Veel suurem ja laiem, oksad kambri õlgkatusel, õunad niisama head ja ikka... ema puu otsast.

Alles suureks saades taipasin, et nii kaua kui meie peres mäletati, oli see ema puu olnud, juba vanaema emast saadik.

Puu oli küll ema nimel, aga õunad said alati lastele.

Küsimused ja ülesanded

1. Kui vana umbes võis olla jutus kirjeldatud õunapuu, kui see oli kasvanud juba vanaema emast saadik? Uuri internetist, kui pikk on tavaliselt õunapuu eluiga.
2. Miks erinevad põlvkonnad nimetasid seda puud ikka ema õunapuuks?
3. Mida peab autor silmas, kui ta ütleb: herilaste aastatel? Mis aastad need sellised on?
4. Kuidas saatsid ema õunapuu õunad lapsi terve elu?
5. Kas ka teie perekonnal on mõni puu, koht, ese või oma komme, mis kestab ja kestab ja mida mäletatakse põlvest põlve? Miks sellised asjad on inimesele olulised?
6. Mis veel inimeste elus näitab ja kannab põlvkondade järjepidevust?
7. Tuletame meelde kirjeldust. Leia koht, kus kirjeldatakse ema õunapuud ja selle õunu.

KIRJANDUSPÄHKEL

Meenuta, mida vastasid viiendale küsimusele. Kirjuta vihikusse paarilõiguline kirjeldus selle asja või paiga kohta, mida sinu peres üle mitme põlvkonna oluliseks peetakse. Kui niisugust asja või paika pole, siis fantaseeri, mis see olla võiks.

Hector Malot on maailmakuulus prantsuse kirjanik, kes elas aastatel 1830–1907. Umbes 150 aasta eest kirjutas ta oma kõige kuulsama raamatu „**Perekonnata**“, mis kõneleb Pariisi tänavalt beebina leitud ja Barberini pere kasvatada võetud Rémi pikast teekonnast pärisvanemate leidmiseni. Isand Barberin müüb poisi rändmuusikule Vitalisele, kes õpetab talle pillimängu ja laulmist ning paneb ta koos koerte ja ahviga raha eest rahvale esinema. Kui neid tabavad suured õnnetused, võetakse Rémi aednik Acquini perekonda kasupojaks. Kahjuks laostab äge rahe perekonna ja pereisa pannakse võlgade eest vanglasse. Rémi satub taas tänavale, kus sõbruneb itaalia poisi Mattiaga ja poisid hakkavad kahekesi rändmoosekantidena endale ülalpidamist teenima, saatjaks koer Capi. Ühel hetkel jõuavad aga Rémini teated, et pere, kes ta beebina kaotas, on asunud teda taga otsima ja teinud Barberinile ülesandeks ta taas üles leida. Paraku sureb Barberin enne, kui jõuab Pariisis poisiga kohtuda ja talle tema tõeliste vanemate nime öelda. Pettunult läheb poiss koos Mattiaga hoopis vanglasse külastama ajutist kasuisa Acquini.

Sõnaseletused

frank – vana rahaühik Prantsusmaal

hospital – haigla

küree – kirikuõpetaja Prantsusmaal

Perekonnata Otsingud

/--/

Meid lasti vastuvõturuumi ja varsti tuli ka isa. Juba uksele sirutas ta käed mu poole.

„Ah, hea poiss!“ ütles ta mind suudeldes. „Mu tubli Rémi!“

Kohe jutustasin talle Lise'ist ja Alexisest, ja kui tahtsin talle öelda, miks ma polnud saanud minna külastama Etiennette'i, katkestas ta mind.

„Ja sinu vanemad?“ küsis ta.

„Teie siis teate juba?“

Nüüd jutustas ta, et kaks nädalat tagasi oli Barberin teda külastanud.

„Ta on surnud,“ ütlesin ma.

„Oh, milline õnnetus!“

Ta jutustas mulle, kuidas Barberin oli pöördunud tema poole, et teada saada, mis on minust saanud. /--/Ta oli tulnud vanglasse ja isa oli talle jutustanud, kuidas ma rändan risti ja põiki mööda Prantsusmaad, nii et ta ei või teada, kus ma momendil viibin. Kuid ta oli kindel, et kunagi külastan ma mõnd ta lastest.

„Ja mis jutustas Barberin teile mu perekonnast?“ küsisin ma.

„Peaaegu mitte midagi. Sinu vanemad olid Invaliidide kvartali politseikomissarilt teada saanud, et Breteuil' avenüüle mahajäetud lapse oli võtnud oma hoole alla üks Chavanoni müürsepp nimega Barberin, ja nad olid läinud last otsima tema juurde. Et nad sind sealt enam ei leidnud, siis olid nad palunud, et Barberin aitaks neil sind üles otsida.“

„Kas ta ei nimetanud nende nime? Kas ta ei kõnelnud teile nende elukohast?“

„Kui ma temalt seda küsisin, siis ütles ta, et räägib sellest hiljem. Ma ei käinud siis ka rohkem peale, sest taipasin, et ta tahab su vanemate nime saladuses hoida, kartes, et ta nendelt saadava tasu peab jagama teistega. Kuna olen sulle olnud pisut aega isaks, siis arvas see sinu Barberin, et tahan lasta enesele selle eest maksta. Siis saatsin ta pikema jututa minema ja pärast seda pole ma teda enam näinud. Aga selle peale ma küll ei tulnud, et ta võiks surnud olla. Niisiis, nüüd sa tead, et sul on vanemad, kuid selle vana ihnuskoi plaanide tõttu sa ei tea, kes nad on ja kus asuvad.“

Kõnelesin talle, millele lootsime, ja ta kiitis selle kõik julgustavate sõnadega heaks.

„Kui su vanemad oskavad leida Barberini Chavanonist, kui Barberin oskavad leida Garofoli ja minu, siis leitakse sind kindlasti Cantali võõrastemajast. Jää rahulikult sinna ootama.“

Need sõnad rahustasid mind ja ma sain tagasi oma endise lõbusa tuju. /--/

Kui jõudsime tagasi tänavale, ütles Mattia: „Arvan, et seni, kuni saabub see ilus silmapilk, ei maksa meil kaotada aega. Hakkame kohe raha teenima! /--/ Pariisis olen ma kodus ja tean kohti, kus võib hästi teenida.“

Ta tundis neid kohti – avalikke väljakuid, puistikke ja restorane nii hästi, et õhtuks oli meie sissetulek neliteist **franki**.

Uinudes kordasin sõnu, mida olin tihti kuulnud Vitaliselt, et õnn tuleb ainult nende juurde, kes teda ei vaja. Ja ma ei kahelnud, et nii ilus sissetulek oli kindlaks märgiks, et mu vanemad võivad tulla iga hetk.

Olin nii veendunud oma eelaimuste täideminekus, et järgmisel päeval oleksin heameelega kogu päevaks jäänud võõrastemajja. Kuid Mattia sundis mind välja tulema. Ta sundis mind ka mängima ja laulma, ning sel päeval teenisime veel üksteist franki.

„Kui me varsti ei saa rikkaks sinu vanemate läbi,“ ütles Mattia naerdes, „siis teeme rikkaks end ise, mis oleks pagana tore!“

Kolm päeva möödus, ilma et oleks juhtunud midagi uut, ja võõrastemaja perenaine vastas mu küsimustele ikka ühtviisi:

„Keegi pole taga küsinud Barberini ja ma pole saanud ühtegi kirja ei teile ega Barberinile.“ Kuid neljandal päeval ulatas ta mulle ühe kirja.

See oli ema Barberini vastus, mille ta oli lasknud mulle kirjutada, sest ta ise ei osanud ei kirjutada ega lugeda. Ta kirjutas mulle, et talle oli teatatud ta mehe surmast ja et vähe aega enne seda oli ta saanud Barberinilt kirja, mille lisab oma kirjale, mõeldes, et see võib mulle kasuks olla, kuna sisaldab teateid mu perekonna kohta.

„Ruttu, ruttu!“ hüüdis Mattia. „Tule, loeme Barberini kirja!“

Avasin kirja põksuva südamega ja väriseva käega.

See kõlas järgmiselt:

Mu armas naine!

*Olen **hospidalis** ja nii haige, et usun, et ma ei tõuse enam. Kui mul oleks jõudu, ütleksin sulle, kuidas tuli see haigus. Kuid see oleks kasutu ja pealegi pean ruttama. Tahtsin sulle öelda, et kui ma ei lahku siit eluga, pead kirjutama Greth and Galley'le, Green square, Lincoln's Inn, London. Need on advokaadid, kellele on tehtud ülesandeks otsida üles Rémi. Sa ütled neile, et ainult sina võid anda teateid lapsest, ja pead enesele laskma hästi tasuda. Selle rahaga võid elada õnnelikult oma vanaduspäevad. Sa saad teada, mis on saanud Rémist, kui kirjutad kellelegi Acquinile, endisele aednikule, keda praegu peetakse kinni Clichy vanglas Pariisis. Lase kõik kirjad kirjutada **küreel**, sest seda asja ei tohi usaldada kellelegi. Ära võta midagi ette enne, kui saad teada, et olen surnud.*

Suudlen sind viimast korda.

Barberin

Vaevalt olin lugenud selle kirja viimase sõna, kui Mattia hüppas püsti.

„Edasi! Londonisse!“ hüüdis ta.

Olin niivõrd üllatatud kirja sisust, et vahtisin Mattiale otsa ega taibanud kohe, mida ta tahtis öelda.

„Kuna Barberini kirjas seisab, et sinu ülesotsimine on tehtud ülesandeks Inglise advokaatidele, kas ei tähenda see seda, et su vanemad on inglased?“

„Kuid...“

„Kas sulle ei meeldi olla inglane?“

„Oleksin tahtnud parema meelega olla samalt maalt kust Lise ja teised lapsed.“

„Mina oleksin jällegi soovinud, et sa oleksid itaallane.“

„Kui ma olen inglane, siis olen samuti Inglismaalt, kust Arthur ja proua Milligan.“

„Kui sa oled inglane? See on ju ometi päevselge. Kui su vanemad oleksid prantslased, ei laseks nad otsida Inglise advokaatidel Prantsusmaalt oma kaotatud last. Ja kuna sa oled inglane, tuleb meil minna Inglismaale. See on kõige parem abinõu, kuidas su vanemad kõige kiiremini üles leida.“

„Aga kui ma neile advokaatidele kirjutaksin?“

„Milleks seda? Asju saab ajada paremini suuliselt kui kirja teel. Pariisi jõudes oli meil seitseteist franki. Oleme teeninud ühel päeval neliteist franki, siis üksteist ja viimaks üheksa franki. See on kokku viiskümmend üks franki, millest oleme ära kulutanud kaheksa. Nii jääb meile järele nelikümmend kolm franki ja seda on veel rohkem, kui kuluks Londonisse minekuks. Boulogne'is istume laevale, mis viib meid Londonisse, ja see ei maksa palju.“

„Oled sa käinud Londonis?“

„Sa tead väga hästi, et ei. Kuid Gassot' tsirkuses esinesid kaks inglise klouni. Nad rääkisid mulle tihti Londonist ja õpetasid mulle ka inglise keelt, nii et me võisime rääkida, ilma et ema Gassot, kes oli uudishimulik nagu öökull, oleks mõistnud meie juttu. Ütlesime talle inglise keeles kõiksuguseid lollusi otse näkku, ilma et ta oleks teadnud vihastuda. Olen sulle Londonis juhiks.“

„Ka mina õppisin natuke inglise keelt Vitalise käest.“

„Kuid kolme aasta jooksul oled sa selle kahtlemata unustanud, mina aga oskan seda veel, küll sa näed. Pealegi ei taha ma sinuga Londonisse minna üksi sellepärast, et olla sulle abiks, vaid tunnistan, et mul on selleks ka teine põhjus.“

„Ja nimelt?“

„Kui su vanemad tulevad sind otsima Pariisi, võivad nad väga hästi mind siia maha jätta, kuid Inglismaalt ei saa nad mind nii kergesti tagasi saata.“

Niisugune oletus minu vanemate kohta näis mulle olevat solvav, kuid äärmisel juhul võis ju seda arvata ja juba sellepärast pidin koos Mattiaga otsekohe Londonisse teele asuma.

„Lähme,“ ütlesin ma.

Kahe minutiga seadsime oma seljakotid valmis ja läksime trepist alla.

Kui võõrastemaja perenaine nägi meid lahkumas, hakkas ta hädaldama:

Illustratsioon raamatu 1880. aastal ilmunud trükile, kunstnik Émile Bayard.

„Kas noorhärä,“ – see noorhärä olin mina – „ei ootagi oma vanemaid ära? See oleks ometi kõige mõistlikum ja pealegi saaksid vanemad näha, kui hästi on noorhärä eest hoolitsetud!”

Kuid see kõnekus ei suutnud mind kinni pidada. Maksnud ära korteri eest, tahtsin minna tänavale, kus Mattia ja Capi mind ootasid.

„Kuid teie aadress?“ küsis võõrastemajapidaja.

Võib-olla oli kasulik maha jätta oma aadress ja ma kritseldasin selle ta raamatusse.

„Londonisse!“ hüüdis ta. „Kaks noorukit Londonisse! Mööda maanteid, mööda merd!”

Enne teeleasumist Boulogne'i oli vaja jumalaga jätta isaga.

Kuid see hüvastijätt polnud kurb. Isa oli õnnelik, kuuldes, et leian varsti oma perekonna, ja mulle valmistas rõõmu talle öelda, et tulen viibimata tagasi koos oma vanematega, et teda tänada.

„Peatse nägemiseni, mu poiss, ja head õnne! Kui sa ei saa pöörduda tagasi nii ruttu, kui tahaksid, siis kirjuta mulle.“

„Tulen kindlasti tagasi!”

Sel päeval läksime peatumata Moisselles'i, kus ööbisime ühes talus, sest pidime hoidma oma raha ülesõidu jaoks. Mattia oli küll öelnud, et see ei maksa palju, aga kui palju siis õieti see „mitte palju“ oli?

Sammudes õpetas Mattia mulle ingliskeelseid sõnu, sest mulle tegi suurt muret üks küsimus, mis takistas mind nautimast oma rõõmu täiel määral: kas mu vanemad oskavad prantsuse või itaalia keelt? Kuidas saada üksteisest aru, kui nad räägivad ainult inglise keelt? See häiris mind väga. Mida oskan ma öelda oma vendadele ja õdedele, kui mul neid on? Kas ei jää ma nende silmis võõramaalaseks, kuna ma ei saa nendega rääkida? Mõeldes oma tagasipöördumisele isamajja, millist pilti ma juba Chavanonist lahkumisest saadik olin püüdnud enesele ette kujutada, ei osanud ma aimatagi, et mu õhinat võib tabada säärane halvatus. Kahtlemata kulub palju aega, enne kui õpin selgeks inglise keele, mis näis mulle olevat raske.

Küsimused ja ülesanded

1. Millised on Rémi suhted kasuisa Aquiniga? Millest on seda aru saada?
2. Miks ei avaldanud Barberin Rémi tegelike vanemate andmeid kellelegi? Kas Barberini põhjendus selle kohta, miks vanemate andmeid teistega jagada ei tohi, näitab teda heast või halvast küljest?
3. Miks arvavad poisid, et Rémi võib olla inglane?
4. Milliseid tundeid tekitab Rémis see, et ta võib olla hoopis inglane?
5. Miks otsustavad poisid ise Londonisse minna, selle asemel et sinna advokaatidele kirjutada?
6. Arutlege klassis, kas ja miks on inimesele oluline tunda oma õigeid vanemaid ja teada oma rahvust.

KIRJANDUSPÄHKEL

Koosta oma sugupuu, milles oleksid näha su vanemad ja vanemate vanemad. Kui küsid kodus emalt-isalt, vanaemalt-vanaisalt, siis ehk jõuad ka vaaremade-vaarisadeni või veelgi kaugemale.

